

ענ"פ 3966/09/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

המחוזי בנצרת

02 פברואר 2016

ענ"פ 3966-09-15 פלוני נ' מדינת ישראל
בפני כב' שופטת א' הלמן, שופטת י' שיטריט, שופט ס' דבור

פלוני

המערער

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

ערעור על פסק דינו של בית המשפט השלום בקרית שמונה, [כב' השופטת ט. ויסמן], בתיק
56303-02-14, מיום 13/07/15

בשם המערער: עורכי הדין בני הראל ורימונה שלג, מטעם הסנגוריה הציבורית.

נוכחים:

בשם המשיבה: עו"ד א. שירן.

המערער בעצמו.

פסק דין

השופטת אסתר הלמן, אב"ד:

1. נגד המערער, קטין יליד 1998, הוגש בבית משפט השלום לנוער בקרית שמונה, כתב אישום אשר ייחס לו עבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, איומים והעלבת עובד ציבור. לאחר שמיעת הוכחות, נקבע כי המערער ביצע את העבירות שיוחסו לו בכתב האישום, למעט העבירה של העלבת עובד ציבור, ממנה זוכה. בית המשפט קמא החליט להרשיע את המערער, בהתאם לסעיף 24(1) לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול), התשל"א - 1971, (להלן: "חוק הנוער"), בעבירות שביצע ולגזור את דינו.

2. בפנינו ערעור כנגד הכרעת הדין, במסגרתו, מבקשים באי כוח המערער להורות על זיכוי מכל העבירות שיוחסו לו, בטענה כי לשוטרים שהגיעו לביתו לא הייתה סמכות לעכבו וכי פעולותיו היו תגובה על העיכוב הבלתי חוקי.

רקע

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 4.7.2013 בשעה 16:00 לערך, בביתו של המערער, הוא הפריע לשוטרים בעת מילוי תפקידם כדין, באופן שסירב להתלוות אליהם, לאחר שהודיעו לו כי הינו מעוכב עמוד 1

לצורכי חקירה. המערער ניסה להימלט מהשוטרים אולם אחד השוטרים הספיק לתפוס אותו ולהודיעו כי הינו עצור. המערער הכה בשוטר באמצעות מרפקו וידיו, גידף את השוטר, ואמר לו, בין היתר: **"בן זונה עזוב אותי", "זבל וחרא, כוס אמא שלך מניאק"**. כך גם איים על השוטרים באופן שאמר להם: **"אני יראה לכם, אני יוריד אתכם אחד אחד"**.

4. בהכרעת דינו קבע בית המשפט קמא, כי הוא נותן אמון מלא בעדויות השוטרים. על סמך ראיות התביעה, שוכנע כי המשיבה הוכיחה מעל לכל ספק סביר, את אשמתו של המערער בעבירות האיומים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, לאחר שהתרשם, כי השוטרים ביקשו למלא משימתם במסגרת מילוי תפקידם, בהתאם לשכל הישר, לניסיון החיים ולמגבלות החוק. הואיל ועלה חשש שהמערער לא יתייצב לחקירתו במועד, הרי עיכובו והבאתו לתחנת המשטרה היו מותרים. במצב דברים זה, היה על המערער להתלוות לשוטרים וכאשר ניסה להימלט מן המקום והכה חוקר נוער, הרי ביקש להכשילו במילוי תפקידו.

בית המשפט קמא קבע כי המערער היה דרוש לצורך מתן עדות בחקירה מורכבת שניהלה המשטרה. טרם הגעת השוטרים לביתו של המערער, יצר חוקר הנוער בימ"ר צפון, **(להלן: "חוקר הנוער")**, קשר עם אביו של המערער, והודיע לו כי בנו דרוש למתן עדות, וביקש ממנו להביאו לתחנת המשטרה לצורך מסירת העדות, אולם האב הגיב בתוקפנות, צעק וסרב להביא את המערער. חוקר הנוער הבהיר לאב כי השוטרים מתכוונים להגיע לביתו למסור הזמנה לחקירה, ואם יתרשמו כי המערער מתחמק - יעכבוהו. בהתנהלות זו פעל השוטר כדין.

בית המשפט קמא דחה את הטענה, כי זימון המערער באמצעות אביו, היה שלא כדין וקבע, כי הזימון נעשה על פי החוק ובהתאם לפקודת המטה הארצי של משטרת ישראל.

עוד נקבע, כי לפי הראיות הקטין ידע אודות זימונו לחקירה. השוטרים שהגיעו אל הבית הבהירו מהי מטרת בואם והציעו לאב להביא את המערער לתחנה או לאפשר לו להתלוות אליהם.

כשהגיעו השוטרים לבית הם נתקלו בהתנגדות מצד האב כי המערער ימסור עדות. בית המשפט קמא קבע כי משעלה חשש כי המערער לא יתייצב לחקירתו במועד, רשאים היו השוטרים לבקש מהמערער להתלוות אליהם לתחנת המשטרה, לשם גביית העדות, זאת מכוח סעיף 68 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו - 1996 **(להלן: "חוק המעצרים")**. כשהמערער ביקש לצאת החוצה, הודיעו למערער שהוא מעוכב נוכח סירובו להגיע לחקירה, אז פתח המערער בריצה לכיוון הדלת, בניסיון לברוח מן הבית, ובכך הפריע לשוטרים למלא את תפקידם כדין, והייתה לחוקר סמכות לעוצרו ולהשתמש באמצעי סביר הדרוש לביצוע המעצר. החוקר תפס את המערער מחולצתו, בניסיון לסכל את בריחתו, ובתגובה הכה אותו המערער באמצעות מרפקו באזור אשכיו.

בית המשפט קמא קיבל את עדות חוקר הנוער, כי המערער קילל אותו לאורך כל הדרך עד לניידת וניסה להתנגד, אולם קבע, כי אין בהתבטאויותיו כדי לעלות לכדי העלבת עובד ציבור. לעומת זאת, במהלך הנסיעה בניידת איים המערער על השוטרים, כי יפגע בהם ולכן הורשע גם בעבירה זו.

5. בתום פרשת התביעה, ביקש המערער שלא להשיב לאשמה. לטענת סנגורו, למשטרה לא הייתה סמכות לעכב את המערער לצורך גביית עדותו, משלא יוחסה לו עבירה פלילית. לפיכך, עיכובו ומעצרו לא היו חוקיים, וקמה לו הזכות לברוח ולהתנגד למעצר. הקטין ניסה להשתחרר מאחזתו של השוטור ולא הצליח, לכן ניסה לעשות כן באופן לא פיזי, על ידי קללות. עוד נטען, כי אין ליתן אמון בגרסת החוקר בנוגע לאלימות הפיזית שהופעלה על ידי המערער והאיומים שבאו מפיו.

טענה זו נדחתה. בית המשפט קמא קבע, כי המאשימה הציגה תשתית ראייתית מוצקה להוכחת יסודות העבירות, המעבירה את הנטל אל כתפי ההגנה, ולא מתקיימים הכללים לקבוע, כי אין על המערער חובה להשיב לאשמה.

6. לאחר מתן החלטה זו, הודיעה ההגנה כי המערער בחר שלא להעיד ולא לזמן עדי ההגנה, ומשכך, ניתנה הכרעת הדין, במסגרתה, כאמור, זוכה המערער מעבירה של העלבת עובד ציבור ונקבע כי ביצע את יתר העבירות.

לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן לנוער, כמתחייב, ושמיעת טיעוני הצדדים, החליט בית המשפט קמא להרשיע את הקטין בעבירות שביצע, ודן אותו לשני חודשי מאסר על תנאי, חייבו לחתום על התחייבות בסך ₪ 1,000 לשלם פיצויים למתלונן בסך של 200 ₪ וכן העמידו תחת פיקוח שירות המבחן במסגרת זו מבחן למשך 6 חודשים.

נימוקי הערעור:

7. טענתו העיקרית של המערער הינה, כי בית המשפט קמא שגה כאשר קבע, כי לשוטרים הייתה סמכות לעכב את המערער וכי הם פעלו כדין.

ב"כ המערער חוזרים על טיעוניהם, כי לשוטרים לא הייתה סמכות לעכב את המערער, הואיל ולא היה חשוד בביצוע עבירה וכי הנסיבות אינן נכנסות לגדר הוראות סעיפים 66-68(א) לחוק המעצרים.

8. ב"כ המערער סבורים, כי די בטיעונים האמורים לעיל, כדי להביא לזיכויו של המערער גם בנתונים שנקבעו בהכרעת הדין. לחלופין, הם מבקשים להתערב בממצאיו העובדתיים של בית המשפט קמא, בטענה כי הערכאה הדיונית שגתה באמון שנתנה בגרסת המתלונן, חרף הסתירות הרבות והמשמעותיות שנפלו בה.

9. לטענת ההגנה, מתקיים החריג המאפשר התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי הערכאה הדיונית, שכן בית המשפט דלמטה לא נתן דעתו לסתירות אלה בעת הערכת המהימנות של העד. בעניין זה מפנים באי כוח המערער לכך שבמזכרים של שני שוטרים (ת/6 + ת/2), שנכחו במקום, ואשר הוגשו בהסכמה, אין כל אזכור לאיומים שהושמעו, כביכול, על ידי המערער במהלך הנסיעה, כפי שתיאר

המתלון בעדותו.

10. המשיבה מבקשת לדחות את הערעור ולאמץ את פרשנותו של בית המשפט קמא. לעמדתה, קמה בנסיבות המקרה סמכות עיכוב, מכוח סעיף 68 לחוק המעצרים. על כל פנים, התנגדותו של המערער חרגה מן הסביר, ולכן יש לדחות את טענת המערער כי יש לזכותו.

דין והכרעה

11. אקדים ואומר, כי בכל הנוגע לטענות המכוונות כנגד ממצאיה העובדתיים של הערכאה המבררת, לא מצאתי עילה המצדיקה התערבות. ערכאת הערעור איננה נוטה להתערב בקביעות עובדתיות ובממצאי מהימנות של הערכאה הדיונית (ע"פ 682/09 **מדינת ישראל נ' פלוני** (12.5.2011)), בהתחשב בכך שהערכאה הדיונית היא ששמעה את העדויות והתרשמה מהן באופן בלתי אמצעי. נדרש נימוק מיוחד שיצדיק התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, חרף היתרון שיש לה על פני ערכאת הערעור. בפסיקה פורטו בהקשר זה ארבעה חריגים לסטייה מהכלל (ע"פ 2977/06 **פלוני נ' מדינת ישראל** (17.3.2008); ע"פ 682/09 הנ"ל):

(א) כאשר הממצאים שבעובדה שנקבעו ע"י הערכאה המבררת מתבססים על שיקולים שבהגיון, או על סבירותה של עדות מסוימת ביחס למכלול הראיות.

(ב) כאשר מדובר במסקנות מן העובדות שנקבעו.

(ג) כאשר ממצאי הערכאה הדיונית נשענים על ראיות בכתב ולא על הופעתם, התנהגותם ודבריהם של העדים.

(ד) כאשר ישנן סתירות מהותיות בעדות עליה נסמכה הערכאה הדיונית וזו לא נתנה כלל דעתה להן, או כאשר מתבררת טעות מהותית בהערכת המהימנות.

אף במקרים חריגים אלה ההתערבות תיעשה במשורה ותוך מודעות לנחיתות ערכאת הערעור מול הערכאה הדיונית.

12. לא שוכנעתי, כי מתקיים במקרה זה, חריג לכלל, שלפיו אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בממצאי הערכאה אשר שמעה את העדים והתרשמה מהם באופן ישיר.

העד המרכזי, שעל עדותו מתבססת הכרעת הדין, הינו חוקר הנוער מר פואד אבו זידאן. פרט לעדותו, הוגשו לבית המשפט קמא, בהסכמה, דו"חות פעולה של שני שוטרים: דו"ח הפעולה ת/6- של השוטר שלומי חטואל

ודו"ח הפעולה ת/2 של הקצין מני אפרון.

13. בית המשפט קמא קבע ממצאי מהימנות ברורים ומפורשים ביחס לראיות אלה, ותיאר התרשמותו החיובית מעדותו של חוקר הנוער - **"עדות ברורה, רציפה, פשוטה וקוהרנטית, במהלכה פרט את השתלשלות העניינים"** (סעיף 12 להכרעת הדין). כך גם נימק בית המשפט קמא היטב מדוע הוא נותן אמון ומשקל מלא לגרסאות השוטרים שמזכריהם הוגשו בהסכמה. כאמור, לא הובאה עדות נגדית, שכן המערער ובני ביתו, שנכחו בעת האירוע, בחרו שלא להעיד.

14. בית המשפט קמא נתן דעתו לטענת ב"כ המערער כי הגרסה, בכל הנוגע לאיומים שהושמעו במהלך הנסיעה בניידת לתחנת המשטרה לא גובתה בעדויות של השוטרים האחרים, וגם החוקר שגבה את הודעת המערער לא שמע אותם, אולם לא סבר כי הדבר פוגם באמינות הגרסה שמסר חוקר הנוער.

15. ראשית, ספק האם מדובר בסתירה. מתוך עדותו של החוקר עולה, כי למיטב זכרונו, בניידת נסע יחד עמו רק השוטר מני אפרון. האחרים נסעו ברכב נפרד, כך שממילא, מי שלא נכח בניידת לא יכול היה לשמוע את האיומים שהושמעו בדרך. שנית, הודעתו של השוטר מני אפרון, הוגשה, כאמור, בהסכמה, מבלי שהוברר האם יכול היה לשמוע את הדברים (למרות שעולה ממנה כי אכן נסע בניידת עם המערער). בהקשר זה, אומר כי ניתן לראות מדברי האיום, כי הם כוונו לחוקר הנוער בלבד, כלומר נאמרו לאוזניו.

בנוסף, העובדה שהשוטר הנוסף, שנסע עם חוקר הנוער והמערער בניידת, לא שמע את הדברים או לא ציין אותם במזכרו, איננה משמיטה את הקרקע מתחת גרסת חוקר הנוער ולא ניתן לקבוע, כי בית המשפט קמא לא יכול היה, בשל עובדה זו, להתרשם ממהימנותו של החוקר.

בית המשפט קמא נתן דעתו לשוני בין הגרסאות ולא התעלם מהן, אולם קבע כי אין בכך כדי לשנות את התרשמותו ונימק.

16. בשים לב לאמור, ובהעדר עילה להתערב בממצאיו של בית המשפט קמא, בחינת הסוגיה המשפטית תעשה על סמך הממצאים שנקבעו בפסק הדין.

סמכות העיכוב:

17. השתלשלות העניינים כפי שנקבעה בהכרעת דינו של בית המשפט קמא, הינה כדלקמן:

א. בימ"ר צפון נערכה במשך כשבועיים עובר לאירועים שפורטו בכתב האישום, חקירה, בה היו מעורבים רבים, והקטין היה דרוש לחקירה כעד משמעותי בפרשה.

עמוד 5

ב. חוקר הנוער יצר קשר טלפוני עם אביו של הקטין וביקש ממנו להביא את בנו אל התחנה לשם מסירת העדות. האב סירב בתוקפנות ובצעקות, ובתגובה הודיע לו החוקר, כי יגיע לביתו כדי למסור לו הזמנה ובמידת הצורך אם יתחמק, הוא יעוכב.

ג. במועד האירוע, הגיעו לביתו של הקטין, חוקר הנוער, קצין נוער (מר מני אפרון) ושני בלשים. במקום נכחו: המערער, אחיו ושני הוריו. השוטרים פנו אל האב וביקשו ממנו להביא את בנו לתחנה או לאפשר לקטין להתלוות עמם למשטרה, אך האב סירב.

בעוד האב משוחח עם הקצין ושני הבלשים, ניסה הקטין לצאת מן הבית. החוקר שעמד סמוך לדלת היציאה, אמר לו שהוא מעוכב, וביקש ממנו להישאר בבית, כי הוא מסרב להגיע לחקירה.

בזמן שהקצין הסביר לאב מדוע נדרשת הגעתו למשטרה, פתח הקטין בריצה אל הדלת וניסה לברוח. אז אחז חוקר הנוער בחולצתו, בניסיון למנוע את בריחתו והודיע לו שהוא עצור. בתגובה הכה אותו הקטין במרפקו, באזור אשכיו. החוקר השתמש בכוח סביר, כדי להשתלט על הקטין ולהובילו לניידת. עד שהקטין הוכנס לניידת, הוא ובני משפחתו, צעקו וקיללו את השוטרים, ובמהלך הנסיעה לתחנה הקטין גם איים על החוקר באומרו: "אני אוריד אתכם אחד אחד ואני אתפוס אותך בחוץ, אני אראה לך".

ד. לאחר שהגיעו לתחנה, הקטין מסר עדות כפי שנתבקש.

18. סמכות העיכוב של חשודים ועדים מוסדרת בסעיפים 67 ו-68 לחוק המעצרים.

סעיף 67 לחוק המעצרים קובע, ביחס לחשוד, כדלקמן:

" עיכוב חשוד במקום

(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד כי אדם עבר עבירה, או כי הוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור או את בטחון המדינה, רשאי הוא לעכבו כדי לברר את זהותו ומענו או כדי לחקור אותו ולמסור לו מסמכים, במקום הימצאו.

(ב) שוטר רשאי לדרוש מאדם להילוו עמו לתחנת המשטרה או לזמנו לתחנת המשטרה למועד אחר שיקבע, אם נתקיימו שניים אלה:

(1) יש יסוד סביר לחשד שהוא עבר עבירה או יש הסתברות גבוהה שהוא עומד לעבור עבירה כאמור בסעיף קטן (א);

(2) הזיהוי היה בלתי מספיק, או לא ניתן לחקור אותו במקום הימצאו".

סעיף 68 לחוק, שהוא ההוראה הרלבנטית לענייננו, קובע בעניינו של עד, כי:

"עיכוב עד במקום

(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד שנעברה עבירה, רשאי הוא לעכב אדם שיכול למסור לו מידע הנוגע לאותה עבירה, כדי לברר את זהותו ומענו וכדי לחקור אותו במקום הימצאו; וכן רשאי הוא לזמן אותו לתחנת משטרה קרובה למועד סביר אחר שיקבע לצורך ביצוע אותן פעולות.

(ב) היה הזיהוי בלתי מספיק, או היה חשש כי האדם לא יתייצב לחקירה במועד, רשאי השוטר לבקש מאותו אדם להילוות עמו לתחנת המשטרה לשם גביית העדות".

19. בהודעת הערעור טוענת ההגנה, כי בית המשפט קמא שגה בשני אופנים:

א. עת קבע כי לשוטרים הייתה סמכות לעכב את המערער מבלי שנתן דעתו כלל לחוקיות זימונו כעד, וזאת על אף שלא הוכח לשם מה היה צורך בעדותו.

ב. עת קבע, כי סמכות העיכוב קמה מחשש של השוטרים כי לא יתייצב לחקירה.

20. את הטענה הראשונה יש לדחות מכל וכל.

בית המשפט קמא קיבל את עדותו של חוקר הנוער, שלפיו עדות הנער נדרשה במסגרת חקירה מורכבת, כעדות משמעותית.

לפי הראיות שהובאו בפני בית המשפט קמא, לאחר שהובא לתחנת המשטרה, גם נגבתה מן המערער הודעה, כפי שנתבקש.

לא זו בלבד שלא הובא נימוק להתערב בקביעות אלה, כפי שפורט לעיל, הרי בחקירתו הנגדית נשאל החוקר בקצרה אודות החקירה שהתנהלה, ואשר במסגרתה היה צורך לגבות את עדות הקטין. הוא לא נשאל מה היה החשד שנחקר שם ומדוע היה חשד כי הקטין הוא עד רלוונטי. העד חזר על גרסתו, מבלי שזו נסתרה בדרך כלשהיא (עמ' 11 לפרוטוקול).

על סמך האמור, נקבע כי הקטין היה דרוש כעד משמעותי לחקירה שהתנהלה כנגד מספר מעורבים.

האם קמה לשוטרים סמכות לעכב את הקטין:

21. לטענת ב"כ המערער, הסמכות לעכב עד מכוח סעיף 68 מתייחסת לעד שנמצא בזירת האירוע ושנה חשיבות למסירת עדותו, והמחוקק גם בנסיבות אלה, מעניק משקל רב לשמירה על זכויותיו של העד, כשהוא מורה, כי יש לזמנו לתחנת משטרה קרובה, אליה יגיע בתוך זמן סביר. סמכויותיו של השוטור מסתכמות בביורור זהותו, מענו וגביית עדות במקום הימצאו או זימונו לתחנה, ואיננו מקנה לשוטור סמכות לעכבו, אלא במקרים החריגים המפורטים בסעיף קטן (ב)) שענינם זיהוי בלתי מספיק, או חשש כי העד לא יתייצב.

22. דרך המלך, לעמדת ההגנה, הינה עיכוב העד וחקירתו במקום, וזימונו למשטרה מהווה רק חלופה משנית. נוסח זה מלמד, כי יש בכך כדי להבטיח פגיעה קלה יותר בזכויות העד, שאיננו חשוד, לא ביצע, אף לא לכאורה, כל מעשה פגום, והגבלת חירותו לצורך חקירה נדרשת משיקולים שאינם תלויים בו, במרבית המקרים.

23. עוד נטען על ידי ב"כ המערער, כי למעלה מן הצורך, יטען המערער שגם בהנחה והיה מקום לזמן את המערער כעד, הרי השוטרים פעלו שלא כדין, בכך שפגעו יתר על המידה בזכויותיו של העד, לא אפשרו לו זמן סביר להגיע לשם מסירת העדות, לא מסרו לו זימון למשטרה, והגיעו במטרה לעכבו, למרות שמדובר בקטין בן 15.

24. באי כח המערערים טוענים בנוסף, כי בית המשפט קמא שגה, כאשר קבע כי לא היה מקום לזימון עתידי, נוכח הצהרות האב, התנגדותו הנחרצת והתנהלותם של כל בני המשפחה, שהבהירו כי הקטין לא יתייצב לחקירה. קביעה זו, לפי הנטען, משמעה שלילת זכותו החוקית של העד מלהגיע למתן עדות במועד עתידי הנוח לו.

25. לעמדת ההגנה, ראוי היה כי לאחר שיחת הטלפון עם אביו של הקטין, ועל אף סירובו של האב, ליתן למערער זימון לסור למשטרה בדרך המקובלת, ולא לגשת על מנת לעכבו, בו ביום שבו התקיימה השיחה. ברי, כי למשטרה לא הייתה כל סמכות להגיע לביתו של המערער על מנת לעכבו, והדרך הנכונה על פי דין, הייתה זימון העד באמצעות הזמנה לסור למשטרה (בהתאם לטופס נ/2), שהוא נוסח הזימון לעד. מדובר בטופס מובנה, בו מצוין גם המועד שבו מוזמן העד להתייצב במשטרה והמסמכים שעליו להביא עמו.

ההגנה מדגישה, כי בטופס מצוין, כי אם המועד איננו נוח, רשאי העד לפנות בבקשה לשנות את מועד הגעתו.

26. ההגנה מוסיפה וטוענת, כי אם המערער לא היה מגיע למסירת העדות במועד שזומן אליו מראש, ניתן לומר שאז מתעורר היה החשש כי לא יתייצב לחקירה ואז קמה סמכות העיכוב.

בהערה-מוסיפה ההגנה, כי ישנה עמימות מסוימת בהוראת החוק לגבי החובה לציית לזימון. (סעיף 34 להודעת הערעור).

27. על סמך המפורט לעיל, סבורה ההגנה, כי המערער התנגד באופן אקטיבי ופסיבי לעיכוב ולמעצר לא חוקיים, ולכן התנגדותו הינה חוקית. המערער, לפי הטענה, ניסה למלט עצמו מידיו של המתלונן, באופן אקטיבי, ומשלא עלה בידו לעשות כן, הביע את המשך התנגדותו לעיכוב באופן פסיבי, על ידי קללות וצעקות. התנגדותו נעשתה באופן סביר ולכן יש לקבוע כי פעולותיו נופלות בגדר התנגדות לעיכוב בלתי חוקי, ואינן מהוות עבירה פלילית.

28. בטיעוניה בעל פה הדגישה ב"כ המערער, כי הפרשנות שיש ליתן לסעיף 68 לחוק המעצרים, היא כזו המתייחסת לסמכות לעכב עד במקום המצאו, קרי, במקום ביצוע העבירה, ותכלית ההוראה הינה צורך ראייתי, לחקור מידית אדם שהיה עד לעבירה.

29. באשר לזימון הקטין באמצעות אביו בשיחה הטלפונית- נטען, כי לפי סעיף 9ג' לחוק הנוער, אפשר לעכב קטין כעד בידיעת הוריו. מכאן, כי הזימון צריך להיעשות לידי הקטין עצמו.

גם כשהשוטרים הגיעו לביתו של הקטין, לא היה דו שיח עמו.

30. הסנגוריה מפנה כתמיכה בגישתה, למאמרו של המלומד דר' אורן גזל - איל - "עיכוב לחקירה" (פורסם בספרו של יצחק זמיר, על משפט ממשל וחברה, בעמ' 388 ואילך) (להלן: **"מאמרו של דר' גזל"**) ולתזכיר חוק העוסק בתיקון חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (משנת 2012), לצורך הסדרת הזכויות והחובות של נחקרים. לטענתה, מתוך המפורט בתזכיר ניתן ללמוד כי קיימת לקונה כיום בחוק, בכל הנוגע לסמכות העיכוב של נחקרים.

עמדת המשיבה:

31. המשיבה מבקשת לפרש את סעיף 68 לחוק המעצרים (כמו גם סעיף 67 לחוק), כמקנים סמכות לעכב אדם (חשוד או עד), **"במקום המצאו"**, שהוא גם מקום אחר שאיננו מקום ביצוע העבירה, אם קיים יסוד סביר לחשד שהוא יכול למסור מידע לגבי עבירה והוא מתחמק מלהגיע למשטרה.

32. המשיבה מדגישה, כי המערער זומן טלפונית באמצעות אביו, שהוא אפטרופסו, זימון זה נתקל בהתנגדות האב, אפילו בהתנגדות בוטה, ואז הגיעו החוקרים למקום המצאו של העד בביתו. בזמן שהחוקרים שוחחו עם האב (כמפורט לעיל בממצאיו של בית המשפט קמא), ניסה הקטין לחמוק מדלת הבית ולכן עוכב.

33. לעמדת המשיבה, הוכחו כל היסודות המקימים סמכות לעכב את הקטין - היה יסוד לחשד שנעברה עבירה ושהוא יכול למסור מידע. ההתחמקות שלו מלהגיע למשטרה, הן בשיחה עם האב והן בביתו, יצרו את החשש המהותי והברור שהוא לא מתכוון לשתף פעולה עם המשטרה.

34. המשיבה טוענת כי אמנם כותרת הסעיף הינה **"עיכוב עד במקום"**, אך לא כתוב "מקום ביצוע העבירה". גם סעיף קטן (א) דן ב"מקום הימצאו" צמד מילים השונה מ"מקום ביצוע העבירה", והמאפשר את התכלית אליה חותרת המשיבה. המשיבה מציעה ליתן להוראת החוק פרשנות תכליתית. בהקשר זה הפנתה לפרשנותו של עו"ד צבי נח, בספרו, "דיני מעצר ושחרור", כך א'. לטענת המשיבה, גם מאמרו של דר' גזל, כמו גם עמדת המשפט העברי (כמפורט בחוות דעתו של דר' מיכאל ויגודה, ראש תחום משפט עברי במשרד המשפטים), מתיישבים עם פרשנות זו.

35. עוד הפנתה המשיבה להחלטה שניתנה בב"ש (חיפה) 1948/05 **עו"ד אולמן נ. מדינת ישראל** (22/03/05), על מנת להצביע על כך שישנה דרך משפטית להתנגד לזימון למתן עדות, והתנגדותו של המערער, בכל מקרה, חרגה מהתנגדות סבירה.

36. המשיבה סבורה, כי זימון הקטין באמצעות אביו, היה זימון כדין, ולחלופין, גם את השלב הראשון בעת שהגיעו השוטרים לביתו, ניתן לראות כזימון, בעת שניסו לשכנע את האב והקטין להגיע למשטרה ונתקלו בהתנגדות.

דין והכרעה:

37. אין חולק, כי ההסדר החוקי בנושא זכויותיהם וחובותיהם של נחקרים איננו משביע רצון, ונדרשת חקיקה, אשר תפרט את חובותיו של אדם המוזמן לחקירה כעד, ואת הסמכויות לפעול במקרה של סירוב, או אי התייצבות על פי זימון כזה.

38. תזכיר החוק, שאוזכר לעיל, מפרט את הקשיים בדין הקיים, הן ביחס לחקירת חשודים והן בנוגע לחקירת עדים, ומציע להרחיב את ההסדר הקבוע בחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002, כך שיכלול הוראות בנוגע לניהול חקירה, תוך התייחסות גם לזימוןם וחקירתם של עדים. בין היתר, מוצע שם, לקבוע סמכות לחקור כל אדם שעשויה להיות לו ידיעה הנוגעת לעבירה, ולהסדיר את אופן הזימון ואת חובת המוזמן להתייצב לחקירה.

בהקשר זה הוסבר שם, כי **"אמנם קיימת פרשנות ולפיה הסמכות לדרוש התייצבות לחקירה נתונה למשטרה לפי סעיפים 67 ו- 68 לחוק המעצרים, וכן לפי פקודת העדות, אך נוסח הסעיפים אינו מקנה סמכות מפורשת לדרישת התייצבות והוא מוגבל למצבים מסויימים בלבד"**. (ראה גם רע"א 4672/14 גליק נ. מדינת ישראל (06/01/15) (להלן: **"פסק דין גליק"**)).

39. האמור לעיל, איננו מחייב מסקנה כי קיימת לקונה בחוק, בכל הנוגע לחובתו של אדם להתייצב לחקירה, כאשר הוא מוזמן כעד ובאשר לסמכות העיכוב שלו, אולם הוא מצביע על הקושי והזהירות

שבה יש לבחון את הסמכות להגביל את תנועתו של אדם, בפרט כשאין הוא חשוד בביצועה של עבירה כלשהי.

40. על סמכות העיכוב והפגיעה בחירות הפרט, עמד בית המשפט העליון בעניין גליק שהוזכר לעיל:

"עיכוב של אדם לצורך חקירתו על-ידי שוטר, ככל הגבלה אחרת על זכות התנועה שלו, הינו פגיעה בחירותו האישית של אדם המוכרת כזכות חוקתית בסעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הגם שהוראת הסעיף אינה נוקבת במפורש במונח "עיכוב" [ראו: אורן גזל "עיכוב לחקירה" ספר יצחק זמיר על משפט, ממשל וחברה 353, 358-359 (יואב דותן ואריאל בנדור עורכים, 2005) (להלן: גזל); רינת קיטאי סג'רו המעצר: שלילת החירות בטרם הכרעת הדין 97 (2011)]. משכך, כדי לבסס את הסמכות לעיכובו של אדם, יש לעמוד בתנאי פסקת ההגבלה שבסעיף 8 לחוק היסוד. למותר לציין שעל העיכוב לעמוד בהוראותיהם המגבילות של סעיפים 66, 67 ו-68 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 המהוות את ההסדרה התחקית העדכנית בסוגיה זו (ראו: גזל, עמ' 367-369), ובכפוף למגבלת הזמן הקבועה בסעיף 73 לחוק. כשלעצמי סבור אני כי מן הראוי שסמכות העיכוב לא תוסק עוד מ"מקורות סמכות" אחרים, אף אם היו בעבר שסברו כי ניתן ללמדה מהוראות פקודת הפרוצידורה הפלילית (עדות), 1927, מפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, או מכוח סמכויות עזר הנלוות לסמכות החקירה [ראו לעניין פקודת העדות: דוד ליבאי "סמכות המשטרה לעכב חשודים ועדים" רבעון לקרימינולוגיה משפט פלילי ומשטרה א 31, 34 (1971-1972); וסקירה בהתייחס לשני מקורות הסמכות הנוספים אצל גזל, עמ' 369-370, 375-380].

יתכן כי הגיעה השעה לבצע תיקוני חקיקה שונים שיסירו כל ספק או אי בהירות באשר לסמכות המשטרה לעיכוב חשודים ולמגבלות החלות על סמכות זו. (ראו: גזל, עמ' 392-396)."

41. סעיף 1(א) לחוק המעצרים קובע, כי אין מעצר ועיכוב אלא בחוק או לפי חוק מכוח הסמכה מפורשת בו. בענייננו, שני הצדדים נתלים בהוראת סעיף 68 לחוק המעצרים, כמקנה את סמכות העיכוב ביחס לעדים שזומנו לחקירה.

42. פרשנותה של הוראת הסעיף, צריכה להיעשות על פי המבחנים שנקבעו בפסיקה, בשים לב ללשון החוק ולתכליתו. בכל הנוגע לתכלית הראויה, יפים הדברים שנאמרו ב - בש"פ 8362/99 מדינת ישראל נ. עו"ד חוטר-ישי:

"במהלך דברים רגיל, כל אדם שמתבקש להתייצב במשטרה כדי למסור עדות או להיחקר, מן הראוי שיעשה כך, בדרך המקובלת ובמקום המקובל, אף ללא שיצא צו המחייב אותו לבוא אל המשטרה. כאשר מוצא צו עיכוב, לפי סעיף 67 לחסד"פ, התכלית והתוצאה היא, בדרך כלל, שניתן יהיה לחקור את המעוכב, אם אין מדובר בחקירה פשוטה וקצרה, במשרדי המשטרה. המעוכב אינו רשאי להכתיב

למשטרה את מועד החקירה או את מקום החקירה".

43. לאחר בחינת טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי הפרשנות המוצעת על ידי המשיבה מתיישבת עם לשון החוק ועולה בקנה אחד עם תכלית החוק.

44. מאמרו של דר' גזל איננו מסייע להגנה בטענתה. לפי האמור בו, "הסעיף מקנה לשוטר סמכות רחבה לזמן עד לתחנת המשטרה למועד מאוחר יותר, וסמכות זו אינה מוגבלת בתנאים כלשהם, מעבר לתנאים הבסיסיים המאפשרים עיכוב עד לצורך חקירתו. אף שכותרתו של סעיף 67 (צ"ל - 68 - א.ה.) עוסקת בעיכוב עד במקום, נראה לפי לשון הסעיף כי בפני המשטרה האופציה לבחור בין חקירתו במקום לבין זימונו לתחנת המשטרה במועד סביר אחר שייקבע". (עמ' 388).

ובהמשך: "סבורני כי מטרת החלופה המאפשרת את זימונו של העד לתחנת המשטרה הוא בעיקר (אם כי לא רק) כדי להמנע מעיכוב העד במקום המצאו, כאשר הדבר אינו מתאים ללוח הזמנים שלו". (עמ' 389).

לפי העמדה המוצגת במאמר, דרך המלך הינה חקירת העד במקום, כדרך שפגיעתה קלה יותר ומצומצמת בעד, על פני דרישה שיגיע לתחנה ויבטל בכך את זמנו ואת כספו (שהרי לא יהיה זכאי להחזר ההוצאות - ראה בהקשר זה בג"צ 465/75 דגני נ. שר המשטרה (06/11/75)).

פירוש זה מחייב, לעמדתו של דר' גזל, כי כל עוד העד מעדיף להיחקר במקום הימצאו, אין לחייבו לבוא למשטרה, בהיעדר נימוקים מיוחדים המצדיקים זאת.

45. דר' גזל אף מוסיף, כי "...למרות חוסר הבהירות והפירוט, בסמכות הזימון כרוכה חובה של המוזמן להתייצב. אלמלא הייתה חובה כזו, לא הייתה כל משמעות לסמכות "לזמן" אדם, שכן המשטרה אינה צריכה הסמכה לבקש מאדם לסייע בידה ולהגיע לתחנת משטרה ... סבורני כי סמכות הזימון מהווה חלק מסמכות העיכוב, ולכן סירוב לזימון שהוצא כדין, כמוהו כהתנגדות לעיכוב המקימה סמכות מעצר". (עמ' 390).

46. יוצא כי, דר' גזל יוצא מתוך הנחה שחלה חובה על עד שזומן להתייצב לחקירה, וסירובו מקים עילה לעכבו, וזאת לאו דווקא בסמיכות זמנים לעבירה או במקום ביצועה.

47. כך גם אני סבורה, כי אף שכותרת סעיף 68 עוסקת בעיכוב עד במקום, הרי מלשון הסעיף ניתן ללמוד כי הכוונה הינה למקום הימצאותו של העד ולא ל"מקום ביצוע העבירה", מונח שאין לו כל אזכור בהוראות החוק.

48. בפרשנותה של הסנגוריה, קיים כשל לוגי, בכך שאין היא חולקת על כך כי קיימת סמכות עיכוב ביחס למי שאיננו מתייבב לחקירה במשטרה, לאחר שזומן כדין. סמכות זו נגזרת אף היא מסעיף 68(ב) לחוק המעצרים, וחוסה תחת אותה אכסניה של הוראת החוק הדנה בעיכוב עד במקום. למרות זאת, לא נטען כי סמכות זו חלה רק ביחס לעד שנוכח במקום העבירה.

49. דר' ויגודה פירט בחוות דעתו, את עמדת המשפט העברי ביחס לחובתו של עד ליתן עדות בפני בית דין. מחובה זו נגזרת, לדעתו, גם החובה להתייבב לחקירת משטרה, משום שהמשטרה פועלת כזרועו הארוכה של בית הדין בעשיית המשפט. על פי השקפת המשפט העברי, השוטרים הם זרוע של הרשות השופטת ולא של הרשות המבצעת, ועל כן הם כפופים לבית הדין.

בסיכום חוות דעתו, קובע דר' ויגודה, כי הפרשנות המרחיבה של סעיף 68, המוצעת על ידי המשיבה, היא הפרשנות העולה בקנה אחד עם מקורות המשפט העברי.

50. סיכומו של דבר, גם בשים לב לצורך לפרש באופן מצמצם פגיעה בחירות הפרט, יש להעדיף את הפרשנות התכליתית, המקיימת את תכלית החוק ושומרת על זכותו של האדם, שלא תוגבל חירותו מעבר למידה הנדרשת.

51. אין צורך לומר, כי להתייבבותו של אדם, שיש יסוד סביר להניח, כי הוא עד לביצוע עבירה, יכולה להיות חשיבות רבה, לא רק לשם איסוף מידע מפליל כנגד חשוד, אלא גם לצורך גביית עדות שתסייע בהגנתו של חשוד. במובן זה הכרה בסמכות המשטרה לכופף על עד להתייבב כדי למסור עדות, מקדמת את הרצון להבטיח כי למשטרה יהיו כלים, טובים ככל הניתן, לקיים חקירה ראויה, במטרה להבטיח כי בהליך השיפוטי יגיע בית המשפט לחקר האמת.

מן הכלל אל הפרט:

52. המערער כאן זומן כדין לחקירה. זימונו נעשה תחילה באמצעות אביו. בעניין זה מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט קמא, כי החיוב להודיע להורה על עיכובו של קטין, כאשר העיכוב נעשה שלא בידעת ההורה, איננה שוללת את הסמכות לזמן קטין באמצעות אפוטרופסו. זימון הקטין על ידי האב, שנתבקש להביאו לתחנה, היה כדין, מה גם שבמקרה זה ניתן לראות בבירור כי עמדתו של הקטין הושפעה מסירוב אביו, אשר הודיע כי הוא מתנגד לכך שבנו יעיד.

53. בנוסף ולמעלה מן הדרוש, ניתן לראות בהגעתם של השוטרים לביתו, כדי לזמנו שוב לחקירה, זימון נוסף של העד. אמנם השוטרים רשמו במזכרים, כי יצאו לביתו של המערער על מנת לעכבו, אך על פי חומר הראיות, עם הגעתם לבית, בשלב ראשון הם חזרו וביקשו מהאב להביא את בנו לתחנה או לאפשר לו להיחקר במקום. האב סירב בתוקף לכך, והקטין הביע בהתנהגותו את התנגדותו וסירובו להיחקר או להתלוות לשוטרים. בנסיבות אלה קמה לשוטרים סמכות לעכב את המערער, וכאשר התנגד

גם לכך, קמה להם סמכות לעוצרו.

54. אין כל ממש בטענה כי היה על השוטרים להניח בבית המערער זימון בכתב, נוסף על הזימון הטלפוני ובעל פה, אשר נענו שניהם בהתנגדות חריפה. לשוטרים היה יסוד סביר ואך מעבר לכך, להניח כי הקטין לא יתייצב מרצונו לחקירה גם במועד מאוחר יותר.

התנגדות המערער:

55. מעבר לדרוש, אוסיף כי גם אם הייתי מקבלת את עמדת ההגנה, לפיה העיכוב לא היה כדין, הרי לא היה בכך להועיל למערער אלא בכל הנוגע לעבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו. את האיומים השמיע המערער במהלך הנסיעה בניידת, אל תחנת המשטרה, ולא ניתן לראות בדברים הבוטים שהשמיע כלפי השוטר, התנגדות סבירה לעיכוב.

56. סוף דבר, אציע לחבריי לדחות את הערעור על כל חלקיו.

א' הלמן, שופטת,
[אב"ד]

השופטת יפעת שטרית:

מסכימה.

י' שיטרית, שופטת

השופט סאאב דבור:

ס' דבור, שופט

הוחלט, אפוא, פה אחד, לדחות את הערעור, כאמור בפסק דינה של אב"ד, השופטת א. הלמן.

ניתן והודע היום כ"ג שבט תשע"ו, 02/02/2016 במעמד הנוכחים.

ס' דבור, שופט

י' שיטרית, שופטת

א' הלמן, שופטת,
[אב"ד]

הוקלד על ידי חנה טוריק